
**LA GRANITĂ ÎNTRE ȘTIINȚE ȘI LA CONFLUENȚA
CULTURILOR - CUVÂNTUL "BA"**

G.G. Constandache

Abstract. The introductory part, of literary appearance, draws the attention to a short discussion concerning, the "frontier" term, about the important systematic ambiguities not only from the linguistic perspective, but also from the logic too, respectively philosophical. On the median part, with scientific character, I draw the attention to some specific characteristics of the open problems which serve as a substitute for the object, better to say, for the objective. They have attracted the research's attention from the various fields and are problems with a large social echo named, as a rule of the "frontier". In the last part, the linguistic perspective and the problem of the object of research, makes room for the questions with regard to the method.

In this conclusive part, the scientific problems, overflow towards epistemology and even towards a philosophy with the pretension of originality.

I. Putem aproxima metafora științei de granite prin motivarea cercetătorului și prin riscul problemelor abordate. Cercetătorii "de granita" sunt puternic motivați, fiind angajați în dezvaluirea "noului". Ei sunt autorii lumii noi, cum ar spune Blaga, deoarece le anticipează, întrezarindu-le cu ochii minții lor. Riscul problemelor de granita constă în miza lor supremă: asanarea și îmbunătățirea lumii actuale, uneori se pune problema supraviețuirii, alteleori a îmbogățirii condiției umane. Curajul de a înfrunta acest risc este legat de confruntarea cu tot felul de conveniente sau dogme, oricum cu doctrinele existente.

II. În loc **de concluzie**, vom rezuma cele spuse mai înainte despre cercetătorii din științele de granite și despre problemele lor specifice. Mai întâi **despre problemele de granita** se poate spune că sunt efectiv deschise în permanentă. Asociază cercetători din domenii diverse pentru realizarea unor scopuri comune, care au implicații sociale majore. Extensiunea vastă a acestor probleme înseamnă trecerea permanentă de la teorie la acțiune, de la aspecte cognitive la cele de factură etică. În ultima instanță, soluțiile lor pot fi evaluate numai într-un cadru bine precizat, ca reușite sau defectuoase, dar contextul real solicită mereu noi alegeri responsabile. Problema principală a științelor de granite constă în necesitatea continuă reiterată de revizuire a cunoștințelor (starea cunoașterii sau chiar domeniul ca atare). Astfel ca,

este de dorit controlul și reeducarea perpetua a intuiției, pentru evitarea obisnuințelor rutiniere.

III. Întorcându-ne la cuvântul “granita” și amintind ambiguitatea sa de acceptare a sensului ca limita și legătura, respectiv de margine și de fruntarie, continuăm gândul ca savanții sunt la avanpostul științei, dar trebuie să-și asigure spatele. Am convenit că “poarta” este o granita concentrată, ca este punctul de trecere ambivalent spre exterior și interior. Spre deosebire de **arcul de triumf** din Roma Cezarilor sau din Parisul lui Napoleon, monument al reușitei militare, Poarta Sarutului a lui Brâncuși este monumentul iubirii, al asocierii în respect mutual de oameni harnici și talentați.

În rezumat, adverbul “ba” este partea de vorbire românească caracterizată de lipsa flexibilității, de autonomia semantică și sintactică, de distribuție unidirecțională sau bidirecțională și de suficiență notională. Adverb împrumutat, “ba” semnaleză importanța Balcanilor, ca intermediere activă între culturile Orientului și Occidentului în lumea mediteraneană. Așa cum observă îndreptățit Titulescu [15]: “Alianța comandă asistentă, iar nu agresiune...Frumusețea înțelegerii (Balcanice) nu-și are egalul decât în soliditatea sa (1936).

Recapitulând, varietatea înțelesului (utilizărilor) adverbului “ba” începe cu exprimarea opoziției față de o propoziție precedentă: întărind pe “nu” sau pe “da”, totodată exprimă abținerea sau slăbirea ideii de opoziție. Următorul și sau de alte vocabule poate exprima un spor sau o depășire de măsură. Este folosit și ca disjuncție între incompatibilități sau eterogenități, prin reîterarea sa. Asadar, “ba” poate însemna: nu și sigur nu (nici n-am pomenit așa ceva), dar totodată: deloc sau o, da, desigur. De la: o, nu, de o mie de ori nu, poate trece la: da, da, să fii sigur (neîndoielnic). Iar în funcție disjunctivă poate fi utilizat spre a exprima următoarele: în sus și în jos; acum la dreapta apoi la stânga; sau pur și simplu: ba una, ba alta ... Bogăția și varietatea sensurilor întâlnite spun ceva despre cuvântul balcanic în discuție. Dacă Keyserling [10] avea dreptate, reținem că “Spiritul pământului în Balcani este în sine o forță primară modelatoare”, cu toate că Peninsula e încălzită de apele Marilor Adriatică, Ionică, Egee, Marmara și de Marea Neagră.

Lingvist și filolog, Alexandru Rosetti [14] consideră că “definiția nu este altceva decât o regulă privitoare la întrebuintarea cuvintelor într-o limbă dată... (Iar) pentru a cunoaște limba, trebuie să știm **ce numeste** fiecare cuvânt al limbii respective” (Filosofia cuvântului, 1946, p. 62). Însă “puterea vorbirii provine din inteligență și din faptul că este o intelectualizare a acțiunilor” (p. 79). El subliniază faptul că în general

cuvintele nu au o valoare precisa, fapt de mare importanta pentru expresia sentimentului. Adica “vom alege, când vom face apel la sentiment, expresiile neîntrebuintate de obicei (care au o valoare intelectuala)” (p.73). Cu alte cuvinte, “termenii noi exercita o atractie particulara si sunt întrebuintati de limba, pentru ca sunt mai nobili, mai subtiri”... (p.74). Atractia pentru neologisme nu exclude interesul pentru arhaisme sau altfel de cuvinte ciudate sau exotice. Modul în care vorbitorul întrebuinteaza cuvântul, reprezinta valoarea de schimb a cuvântului.

Al. Rosetti accepta ca “sensul mentine reunite, ca o carte, partile izolate” (p.77), dar recunoaste elementele urmatoare ce constituie **sensul cuvântului** (fiecare luat izolat) :

1. sensul **general** al cuvântului
2. reprezentarile accesorii sau obiective, care dau o **coloratura particulara** sensului cuvântului ;
3. sensul **afectiv** al cuvântului
4. sensul **ocazional**, cuvântul fiind definit în fraza

Asadar , “forta cuvântului si caracterul sau de comprimat de energie se manifesta în feluri diferite “(p.84) . Cuvântul autonom este acela care are un sens prin el însusi , pe când cuvântul accesoriu nu are nici un sens prin el însusi ... (p.55). Valoarea afectiva a unui suport fonetic (grafic) este în raport invers cu facultatea sa de a exprima o notiune : cu cât aceasta facultate e mai mica, cu atât valoarea afectiva a termenului este mai mare (p. 52).

Sa cautam exemple în ordinea tipologiei sensurilor propusa de Alexandru Rosetti:

1. Sensul general al cuvântului

“ba” adv. În nici un caz, nicidecum , deloc ; (negând o fraza întreaga) nu; “Oana, tie ti-e foame. – “ba” (Delavrancea) conform 1993, Dictionar enciclopedic vol I [6].

2. Reprezentarile accesorii sau obiective, care dau o **coloratura particulara** sensului cuvântului; (Arata o gradatie) Ba Pene? - împarat vazând pe Barba - Cot, piticul, stând pe un gard de-alaturi privitor, l-a pus în joc! (Cosbuc).(Serveste pentru a completa sau a rectifica o expresie); a) Arata ca ceva nu este cum s-a spus mai înainte, ci si altfel) E lung pamântul, ba e lat (Cosbuc). b) Arata o ezitare în alegerea unei alternative) Unde sa ma ascund ?... Colea ! ba colea ... Ba colea (Alecsandri).

3. Sensul **afectiv** al cuvântului

Poate ca nu numai datorita radicalitatii negatiei (baiul), dar si pentru farmecul graiului popular, a folosit Eminescu, atât de mestesugit, vocabularul “ba”: (Mândro,) “Nu zi ba de te-oi cuprinde ...”

Ba - ul românesc preia functiile negatiei si, mai mult, dialectica este “în spiritul ei” aici la noi (C.Noica p.208 [12]). Ba exprima împotrivire, punere la punct, dezaprobare, condamnare si, câteodata, si ironie. Poate fi “baiul” ardelenesc sau “ba” ca negatie puternica. Dar, prin bogatia folosirii lui, slabeste în negare. Când este negatie curata, egala cu “nu”, lumea “se saraceste”. Daca devine restrictiva, negatia se îmblânzeste, caci se neaga ceva, cu admiterea unei alte variante: “atunci consimti întruchipa? ilor reale si iei lumea în brate “(p.205), asa cum a facut Hegel si cum face viata în general.

4.Sensul ocazional, cuvântul fiind definit în fraza (conform DEX,1975[5]).

Cu slabirea ideii de opozitie (în expr.). Ba bine ca nu = evident ca da, se-înțelege. Ba nu zau != a)(ironic) haida de! Sa fim seriosi!; b)Sa fim drepti! (Urmat de si sau chiar, înca). Mai mult, în plus, pe deasupra. Cine bea fara masura își bea banii, mintea, ba si sanatatea. (În corelatie cu el însusi, având rol de conjunctie disjunctiva) Sau... sau; când... când; acum...acum; aci...aci; - ...Abia ne vedem de treburi. Ba cu vitele, ba cu stiubeiele, ba cu vinul (Sadoveanu) Locutiune adverbiala (Reg). Ca mai ba! Sau nici(cam) mai ba!=nici vorba !Nici pomeneala! Expr.A zice ba=a se opune; a refuza. A nu zice (sau a nu spune) nici da, nici ba = a nu se pronunta într-o problema. În dialoguri contradictorii, întareste o afirmatie sau o negatie. Era misel? – Ba nu, de loc! (Cosbuc).

Dupa L.Wittgenstein [16], într-un mod de netagaduit , apare un nou - “stil”de filosofie ca reasezare niciodata desavârsita a cunostintelor, ca zdruncinare perpetua a certitudinilor si a dogmelor noastre.

“Semnificatia unui cuvânt este folosirea lui în limbaj“, afirma de mai multe ori Wittgenstein în Investigatii filosofice, 1953 [16]. Ea nu trebuie cautata de partea denotatiei”.

Adverbului “ba”, Dictionarul lui Laurian si Massim [8] îi stabileste o origine latina: baha-bah, cu variantele italiana si franceza bah; iar Dictionarul lui Hasdeu [7]considera ca vine de la ruteni, poloni si bohemi si-i da doua sensuri: (1) nu, defel; si 2) dar,cu atât mai mult. În ambele situatii, exprima o opozitie, o negatie. Doar ca, tot Hasdeu, cu simt filosofic, observa ca, în primul caz, opozitia este negativa, pe când în al doilea caz este doar restrictiva, “iar o restrictiune este o afirmatie tot-o-data” [12].

Impresia de semnificatie tautologica este întarita de unele echivalente din limbi straine: de exemplu, "Ba bine ca nu!" se reda prin (oh) yes, certainly!" sau by all means! În mod asemanator, expresia: "Ba ca chiar! se reda prin by no means! sau not at all!" [1].

În acest context problematic poate fi amintita si **fenomenologia ideala a achizitiei cognitive** [9], unde se prezinta trecerea de la impresia literara la idea filosofica si apoi la ipoteza ?tiin?ifica (p. 311). Fazele principale cu **roluri de cunoastere** diferite sunt redade astfel: poetul si artistul construiește (ca un copil, am spune, traieste) o experienta concreta semnificativa, gânditorul deconstruiește (ca **leul**, am spune, neaga, critica) principiile sau presupozitiile fundamentale, iar savantul reconstruiește, adica organizeaza elementele acumulate (de **camila**, desigur) în modele ale obiectului (p.317). O astfel de regularitate potentiala, virtuala, sau **ordine de prioritati** clarifica diviziunea eforturilor cognitive între diversele genuri culturale. Sunt faze ale "efortului de procurare a realitatii prin cunoastere" (p.311). Revenind la analogia Sartre-Nietzsche, interpretam textul lui A.P.Iliescu: Literatura, etatea cognitiva prima, acopera momentul de **tinerete** (fiinta - în - sine) a efortului de captare a realitatii, în care impresiile, beneficiind de libertatea acordata subiectivitatii estetice, supun unui prim soc fixismele gândirii, cadrele sale rigide. Ea doteaza intelectul cu o alternativa (frivola, estetizanta, impresionista, intuitiva) prin care gândul începe sa sesizeze **noi modalitati de a privi lucrurile**, cai noi de conceptualizare (metaforice), diferite de cele impuse de grila logica admisa.

Sugestiile literare devin în cadrul efortului filosofic - vârsta **matura** (fiinta - pentru sine) a actului cognitive - presupozitii metafizice noi, respectabile din punct de vedere logic, conceptualizate metodic, cu valoare generala. În acest moment se constituie o alternativa intelectuala, rationala, propriu-zisa, la gândirea traditionala - alternativa care nu poate fi exclusa din spatiul cognitiv (ca pur estetica), dar poate fi respinsa ca neverificabila. În faza a treia a efortului, stiinta - **ultima etate**, vârsta **înantata** (fiinta - pentru - altul) a cunoasterii - supune noile modele unor teste si controale sistematice. "Succesul acestora poate însemna anexarea unor noi spatii, reale, transferul din domeniul unor iluzii într-un domeniu înzestrat cu o mai mare doza de **realitate**" (p.312).

Într-adevar, când un individ uman zace fara suflare, **restul**, ce poate fi numit "parte eterogena, constienta a individului, în anumite conditii persista, simultan incorporala si corporala", este când Ka, adica un fel de reproducere cvasîncorporala a trupului, posesoare a unei anumite constiinte, dainuind dupa moartea acestuia, ca un suport al virtulei vitalitati a individului, când Ba, adica o entitate net incorporala, dinamica,

inteligenta. Este important sa retinem ca partile sufletului “Ka si Ba nu epuizeaza, în doctrina Cartii Mortilor, componentele extraorganice ale fiintei umane “ (p.181, [12]).

La vechii egipteni , “sufletul”, dupa ce trece cu bine prin judecata lui Osiris, se înalta si se amplifica, devenind Zeu. Ceva asemanator cu Atman din Upanisade, care devine tot una cu Brahman. Astfel, Spiritul se declara principiu abstract, unic al tuturor formelor, adica al lucrurilor multiple, individuale, atât divine, cât si pamântesti. În Imperiul Vechi, în primele dinastii cel puțin, un suflet Ba, nemuritor si etern, care dupa moartea corpului poate merge în lumea zeilor, nu avea decât faraonul. Omul obisnuit, locuitor al Egiptului, nu avea Ba, ci doar Ka, adica “forta sau energia vitala”, ce ramânea aici pe pamânt împreuna cu trupul, si care - reintrând în corp, prin procedee magice - putea sa reînvie pe cel raposat într-un mic paradis al unui mormânt bine amenajat. “Sfatuirea unui om deznadajduit cu sufletul sau “prezinta discutia asupra problemei antropologice pusa de moarte în existenta umana, asupra relatiilor dintre sufletul liber, Ba, si trupul omului ce se distruge dupa moarte [4]. Constantin Daniel comenteaza aceasta discutie teologica despre nemurire. “Ceea ce egiptenii numeau Ba (în copta sahidica si bohairica) - scris cu hieroglifa ce figureaza o pasare - era sufletul menit sa se duca în lumea lui Osiris si sa fie nemuritor “(loc.cit., p. 79). Acest suflet Ba este acela cu care discuta deznadajduitul din text.

Nota (1) Dupa crestinare populatia indigena a Egiptului s-a numit **copta** . Iar biserica acestor copti este cea mai importanta comunitate din interiorul lumii islamice.

Literatura sacra egipteana cuprinde nenumarate descrieri ale Tarâmului de dincolo... Retinem ca regimul de existenta al lui Ba depinde si de ofrandele facute de cei ramasi în viata. A treia contributie principala a egiptenilor este propunerea modelului reîncarnarii (metempsihoza, metensomatoza), conform caruia sufletul poate reveni pe pamânt în alt corp. Ei admiteau ca poate avea loc si o reîncarnare metamorfozata, în care sufletul Ba se întrupeaza într-un animal (uliu, soim, leu etc.), planta (îndeosebi lotus) sau chiar în structuri de obicei considerate neînsufletite (cursuri de apa, forme de relief ale pamântului etc.). De altfel, prin cicluri nenumarate de reîncarnari, sufletul median Ba se purifica si poate dobânda eternitatea.

Sa sintetizam acum modelul egiptean al sufletului din cultura antichitatii. În primul rând trebuie amintit principiul spiritual numit Ka, destinat sa sigure functionarea corpului si integrarea într-un tot unitar a componentelor acestuia [3]. Considerat suportul unei forme de energie

vitala, este partea cea mai telurica, mai corporala si mai putin spirituala a sufletului. Cum se stie, dupa moarte ramâne în apropierea corpului defunctului, deci a mumiei, sau alaturi de statuia decedatului respectiv, astfel ca la o eventuala reînviere, poate reintra sa revitalizeze corpul. Al doilea nivel cunoscut se numeste Kharbit (Umbra), fiind suportul vietii instinctive sau al motivatiilor biologice, care dupa moarte nu trece în lumea de dincolo. Poate migra în spatiu terestru sub forma de strigoi, stafie sau fantoma... unui cercetatori, între care si orientalistul C.Daniel, considera ca Umbra si Ka se refera la aceeasi componenta a sufletului.

Al treilea nivel al sufletului uman, numit Ba, este principiul spiritual aflat la nivel superior. Ba este suportul personalitatii umane si corespunde cel mai bine conceptului curent de **suflet**. Simbolizat printr-o pasare, uneori cu cap de om, Ba paraseste corpul dupa moarte, fiind amenintat de o a doua moarte, ce implica distrugerea personalitatii, a Eului personal. Aceasta distrugere este o grozavie, ce trebuie evitata, deoarece Ba reprezinta suportul functiilor cognitive umane si al identitatii Eului, prin asumarea capacitatilor decizionale! Cel mai spiritual si cel mai sacru era însa ultimul nivel, numit Sahu (Corpul glorios). El nu are riscul celei de a doua morti (distrugerea), fiind cel mai putin teluric si cel mai apropiat de planul zeilor, al Divinitatii în general. Este recunoscut ca fiind prezent în elitele spirituale, mai mult sau mai putin dezvoltat...

Am subliniat, începând cu titlul, interesul nostru pentru Ba - **sufletul median**, care poseda singur darul alegerii, al posibilei salvari prin gnoza, pe când lilicii, cei inferiori, au suflet Ka sau Kharbit (perisabil), predestinat distrugerii. Iar pneumaticii, cei superiori, au suflet etern, Sahn (Sahu) sau Akh, sunt predestinati la un destin luminos în transcendent. Oare cuvântul Ba a ajuns în limba româna – pe cai ocolite – din cultura egipteana? Vom prezenta în cele ce urmeaza situatii asemanatoare, de influenta egipteana prin intermediul limbii grecesti în româna.

Pentru Anaximandru, totul provine din infinit si totul se întoarce în infinit, adica în Divinitate... ceea ce reda doctrina egipteana care afirma ca la moartea fiecarui om sufletul sau Ka, unit cu sufletul sau Ba se întoarce înapoi la sufletul Ka al lumii, adica Divinitatea însasi [11]. Leon Robin [13] relateaza despre succesul lui Anaximandru. Anaximene sustine ca "sufletul, pentru ca este aer, e în fiecare din noi, un element de unire, tot asa suflul sau aerul contine lumea în întregime". În "suflul" lui Anaximene regasim pe Ka al egiptenilor, care unindu-se cu materia, asigura forma si viata fiecarei fiinte, ca si a lumii întregi. Amintim ca pentru acest gânditor din Ionia adept al scolii materialiste, "suflul" sau "aerul" însemna însusi Divinul. Pe scurt, conceptia egipteana, dupa care oricine poseda un suflet

Ka – adica o sursa a vietii, o ratiune – si alt suflet Ba, acela individual, se regaseste la Pitagora sub forma lui **nous** si respective **psyche**, conceptie reluata ulterior de Platon.

Conceptul egiptean de **suflet** include trei elemente (cel putin): Ka, Ba si Akh (Fericitul). Dar Ba trebuie sa se uneasca cu Ka spre a transforma defunctul în Akh, prin riturile trezirii sufletului. Cartea Mortilor se mai numeste si cartea “pentru a iesi la lumina “...

Un alt comentariu admite ca pentru egipteni, fiinta comporta un Ba (impropriu tradus prin suflet), o umbra, un Akh si un corp (djet), care trebuie sa fie intact pentru ca dublul sau spiritual, Ka, sa fie capabil de a ajunge la lumea subterana. Aceasta explica de ce foarte des în istorie, riturile funerare au în vedere conservarea integritatii fizice.

Stapânul regatului celor morti, Osiris, prezideaza tribunalul divin care poate permite lui Ka al defunctului sa ajunga în lumea celor fericiti. NU este nemuritor oricine vrea! Pentru aceasta Ka-ul trebuie sa fie puternic, ceea ce presupune o viata terestra bogata în fapte bune si justa, corecta fata de datini si legi religioase. Numai oamenii care au trait în acord cu Maat, zeita adevarului si a dreptatii, pot fi justificati (admisii) la tribunalul lui Osiris (judecata sufletului) , prin cântarirea inimii.

Pentru vechii egipteni , Ka este deseori reprezentat ca un om ce tine doua brate pe cap în opozitie si situat în spatele personajului defunct Faraonul este singurul care î? i are pe Ka împreuna cu el pe pamânt. Pentru toti ceilalti Ka ramâne în cealalta lume. A muri, cum se spune din acest motiv, înseamna ”a trece la Ka-ul sau” sau “a-si reîntâlni ka-ul sau” ...

Asadar, fiinta în timpul vietii este compusa din **cinci elemente** indisociabile: Djet (corpul), Ba (impropriu tradus prin suflet) Shout (umbra), numele Ren si Ka, dublul spiritual nascut o data cu omul, dar care îi supravietuieste dupa moarte.

Amintim concluzia lui Noica la discutia privind valentele adverbului Ba: “Daca el desfiinteaza **punând prea mult**, adica venind cu posibilul asupra realului, învaluind cu oricâte ba-uri (ba si asta, ba si asta) putinatatea *a ce este*, cum sa nu-i fie lesne lui “ba” **sa se opuna**, daca vrea, sau **sa puna** tot ce vrea ?”...

G.Bachelard a denumit filosofia “noului spirit ?tiin?ific” drept **supra-rationalism**, dar pentru “filosofia stiintelor de granita “vom adopta numele de **rationalitate deschisa**. Spiritul stiintific este în mod esential o rectificare a cunoasterii sau o largire a granitelor în toate domeniile, judecând neiertator doctrinele trecutului, chiar ale trecutului imediat. Dupa atitudinea permanenta a savantilor din domeniile de granite, ce se poate caracteriza succint folosind adverbul mentionat – “ba învat” – recunoastem

exprimarea dezghetului sau fluidizarea lucrurilor. Filosofia lui Ba sau **rationalitatea deschisa** înseamna inclusiv prioritatea posibilului asupra realului.

Bibliografie

- [1]. A. Bantas, A. Gheorghitioiu, L. Levitchi, "*Dictionar frazeologic român-englez*", Ed. Stiintifica, 1996.
- [2]. I. Banu, "*Sensuri universale si curente specifice în filosofia orientului antic*", Ed. Stiintifica, 1967.
- [3]. C. Daniel, "*Cartea egipteana a mortilor*", tr. rom., Ed. Sophia, Arad, 1993.
- [4]. C. Daniel, "*Gândirea egipteana antica în texte*", Ed. Stiintifica, 1974.
- [5]. *DEX*, Ed. Academiei, 1975.
- [6]. *Dictionar enciclopedic*, vol. I, Editura Enciclopedica, 1993.
- [7]. Dictionarul lui Hasdeu (*Etymologicum Magnum Romaniae*), 1894.
- [8]. Dictionarul lui Laurian si Massim, Ed. Academiei, 1873;
- [9]. Adrian-Paul Iliescu, "*Filosofia limbajului si limbajul filosofic*", Ed. Stiintifica si enciclopedica, 1989.
- [10]. Herman Kezserling, "*Analiza spectrala a Europei*", Ed. Institutul European, Iasi, 1993.
- [11]. Diogene Laertiu, "*Despre vietile si doctrinele filosofilor*", 1963;
- [12]. C. Noica, "*Cuvânt împreuna despre rostirea româneasca*", Ed. Eminescu, 1987.
- [13]. Leon Robin, "*La pensee grecque*", Paris, 1932.
- [14]. A. Rosetti, "*Filosofia cuvântului*", 1946.
- [15]. N. Titulescu, "*Reflexii*", Ed. Albatros, 1985.
- [16]. L. Wittgenstein, "*Investigatii filosofice*", orice editie.